

BIBLIOTHECA
UNIV. JAGELL.
CRACOVENSIS

24961

Mag. St. Dr.

1821

Mf.5868

24961

I

P

Nowiny a Infant.

Wh. 4307

NOWINY Z INFLANT.

O szczęśliwvey porazce, ktora sie
stała nad Károlusem Książciem
Sudermánskím, przez Ie° M. Pá-
ná Ianá Károlá Chotkievviczá,
nayvvyzszego Hetmáná W.X.L.
Dniá 27. Septemb: vv dzien S.
Stânislávvá, Roku 1605.

W Kráľowie/

W Drukárni Mikoláia Szárffenbergerá/ Roku
Pánstieho 1605.

27961 I

Novviny z Inflant.

O w ciągnieniu Károlusa Sudermánstie° Kiożes-
cia z woyski swemi tymi czasy w ztemie Inflantsta
y o zwycięstwie nád nim / zá blógostáwienstwem
Bożym szczęściem J. K. M. Pána nášego / dzielna
správa J. M. Pána Károla Chodkiewicza / Stá-
rosty Smudzkie° / Hetmána nawyššiego W. X. Lit-
á mežna ruka cnego Kycerstwa Koronnego / y W.
X. Litewst. dnia 27. Septemb: w dzień S. Stá-
nisláwa / Roku P. 1605. pod Kiercholmem.

Non nobis Domine, non nobis, sed nomini tuo
sit gloria.

 A pobeščiem w okrećciach Mánsselta Hetmána
Károlusowego ze čtermá tysiacmi ludźi pod Dy-
námunt. J. M. Pan Hetman ná ten čas bedac
z woyskiem J. K. M. pod Derptem / á chcac dać
odsieć predka Dynámuntowi / przebráwšy sie w
lekkę / oboz zostáwíl pod Derptem / á sám šedł do
syc špiešnie ku Dynámuntowi / máiac z soba trzy tysiacę y čtery
stá čłowieká. Przyszedšy pod Wolmierz / došlá go wiadomość
przez špiegi / že Linderzon drugi Hetman Károlusow z piáćta ty-
siecey woyská idzie od Kewlá ku pošlku Mánsseltowi / záčzym Je-
M. Pan Hetman co miał iść ku Dynámuntowi / obroćil sie ku Fel-
nu / chcac záś droge Linderzonowi / y z nim sie pierwey rošpráwić
nižby sie do kupy ściagneli. Zdárzył Pan Bog / zášedł go v Šitiel
Moyzy / miedzy Felinem á Pernáwa / zoczyrošy sie / špráwili wo-
yská náprzećiw sobie / W Zárcách / zdárzyło sie nášym / do dwu set
čłowieká vvráli: Co v pátruiac Linderzon / niechćiał zwiész bi-
twy /

Nowiny z Infant.

twy/ ale zwodził ludzic pod Jitiel Moyza z pola wzad do sposo-
 bnego mieysca y swych fortelow. Interim przyšla wiadomosc
 perona Panu Hermanowi/ ze sam E. Karolus y E. Lindeburkia
 z piacia tysiecy woyska prawie iakoby sie wynurzyli z morza pod
 Pernawa/ Je^o M. Pan Hetman nie mogac z onego mieysca Lin-
 derzona wyciagnac do bitwy / inż to y podiezbaniem pod woyska
 iego/ y obsylaniem przez Trebaczę aby stawal pole / powrocil pod
 Selin. E. Karolus zshedşy sie z Linderzonem/ poşedl nad morzem
 ku Salc Moyzy y tam stanal. Pan Hetman opatrzywoşy Selin/
 bral sie też ku Rydze / aby y Ryżany dobra nadzieia verwierdził/ y
 zwolokł bitwe/ ażyby posilek iaki z Litwy nastapil/ niechcac sie/ po-
 kiby moglo bydż wdawac ad extrema / stanal pod Wolmierzem.
 E. Karolus dostawoşy iednego z nasych/ ktory mu wmiat o mato-
 sci woyska nasego dobra sprawa dac/ praesumuiac o swey pote-
 dze/ bral sie ku naszym/ o ktorych iego zamyślech gdy wiadomosc
 J. M. Pana Hermana dostla/ folguiac y sposobnosc mieysca do
 bitwy (gdyż woysku nasemu iezdzie dogadzaiac pola wpatrowac
 bylo trzeba) y temu zeby wzdy z nieporownanym woyskiem bea-
 dac/ mogl takich stratogenmata zazyć / przeprawil sie przez Gaa-
 wia/ chcac szescia probowac na przeprawie/ iesliby nieprzyiaciel
 za nim nastepowal/ stanal pod Kiesia w polu okop wezynil dosyc
 obronny y zamtad chcial bitwe zwiesc/ tamze czekal caly tydzien/
 ale Suderman iż w woyska swego piechocie naywietşa nadzieie
 pokladal / z lasow w pola wywiesc ludzi niechcial: tak zaś naś
 robur woyska iezdzie swey/ cziac ciasne y lesne mieysca / nie na-
 cart. E. Karolus odmienil swoje intentum/ ruszywoşy sie od Salc
 Moyze poşedl pod Ryge/ chcac sie ziac z Mansfeltem y nasemu
 woysku zasc od Rygi/ ze woysklim woyskiem swym sie skupywoşy.
 J. M. Pan Hetman rusyl sie też od Kiesi/ poşedl iako naprosiciey
 ku Dwinię/ inż nie do Rygi/ ale ku Jskielowi powyż Rygi kilka
 mil tam stanal nad Dwina. E. Karolus zshedşy sie z Mansfeltem
 waiac woyska czternaście tysiecy/ wietşa cześć cudzoziemskiego/
ktorych

Włowyń z Inflant.

ktorych za Odonowa przebiegł Zmiasia Moskiewski: praktyka otus-
cha y posilktem/ wielka summa pieniedzy/ nad zwycey wiecey za-
diagнали: nastąpił na woysko nasze pod Kiercholmem rano 27 Sept:
sprawil swe woysko dosyć daleko od naszego przez wielkie yrowne
pole po pagorkach/ dogadziac piechocie swey. Nasze też woysko
sprawil J. M. Pan Hetman nad Dzwina. A w tym K. J. M.
Kurländskie Fryderyk przyszedł z Kurlandey ze trzema tysiącami
swoych na wybor dobrych Kąrtarów Słachcicow Kurländskich/
widzac z obu stron przez Dzwina woyska ufykowane/ chcąc y wo-
dzoney cnoćie dogodzić/ dzielność w mieztwie y wiarę swa Krola
wi J. M. Pánu swemu/ y K. p. oświadeżyć/ prawię z odważer-
niem zdrowia/ puscil sie na druga strone w plaw/ w posilek wo-
ysku naszemu/ Pan Bog prawię cudowna rzecz wlasal/ że przez tak
wielka y nie przebrodna rzeka/ trafil na brod przedtym nikomu
niewiadomy/ y bez szkody do woyska przebył. A w tym hárcewali
sie naszy z nieprzyiacielem/ y zdarzalo sie im. Trwały hárce aż ku
południowi. Je^o M. Pan Hetman zwłote bitwy niebezpieczna
z nieprzyiacielem potężnym upatrzynośy/ inż też prawię widzac/ że
extrema wyciskaly to na nim/ aby bitwa zwiódł/ chcąc nieprzyia-
ciela w pole z iego fortelow wyciągnąć/ kazal znieść hárcewniki
swoie nagle/ y z popłochem pod woysko swoich wprzód ostrzegły/
wzial zátym nieprzyaciel serce/ wyszedł z onych swoich fortelow za
nimi w rowne pole/ y daleko od swego mieysca/ w swym porzad-
ku dzialet polnych mając ledennasćie/ ktore naprzód przed swym
woyskiem ufykowánym puscil/ za nimi na szolo ufykował pie-
chote/ w wszystkie z muskietami spisknikami iem potężnie przód osła-
dziwszy/ po lewey stronie miały vff Kąrtarów/ ktorzy za podkac-
niem sie naszym/ mieli zachodzić od Dzwiny w tyl woysku nasze-
mu/ postawil po prawey stronie minieysza część Kąrtarów/ a ostaa-
tek iezdy na pozad w posilki obrocił. Je^o M. Pan Hetman ufy-
kował woysko swe na trzy półki z pewnymi posilkami: Swoy
pulk postawil na szolo/ mając w nim ledwie nie przednie ludzie/

Nowiny z Inflant.

y Książcią Je^o M. Kurlandkiego tamże byli. Upátrował to/ że
 za potężnym podkaniem pierwszym/ y swoim sercá dodać/ y nie-
 przyjacielowi strącić ie mogł. Prawy pułk zlecił Je^o M. Pánu
 Janowi Sápíesze/ rozkazawşy/ aby ná te Káycáry ktorzy w wiel-
 kim vſie po lewey stronie w woysku nieprzyacielskim ſiali/ miał
 pilne oko. Lewy rog zlecił Pánu Dambrowie; Wiátr był pobo-
 żny od Morzá/ ktory obiemá woyskom iednáko ſłużył/ iedná-
 ká/ u ſwego záżył go dobrze Je^o M. Pan Hetman zákálla mile-
 go Boga/ ktory Rycerſtwu meſiwa/ á wódzom ráde do ſercá po-
 dá ie. Záctym ták ſkánowşy; przemowa przeraźliwa Rycerſtwo
 w ochotę y powinność oddania cności y ſłáwie obrońcy wſubdziw-
 ſy/ nieprzyacielskiego lubo woyská wielkość/ ale záś nieſpráwies-
 dliwość przeciwn Bogu y Pánu ſwemu doſtátecznie przelożywşy/
 niebeſpieczeńſtwo z przegráney bitwy (ſirżez Boże) do vſcia ká-
 żdemu wkázwawşy/ w ſámych tylko Pánu Bogu/ á potym w me-
 żney rece nádziecie polożywşy/ kázáł z dział ſwoich do woyská nie-
 przyjacielskiego wderzyć. Záctym káždy z nich wziorwşy nachwale-
 qnieyſie imie **JEZUS** w ſerce y w vſłáſiwe/ chorągwi ſwey ná-
 przód trzymá ſy kóni/ ktore Je^o M. Pan Wincenty Woyná Poru-
 cznik Je^o M. Pána Hetmanow przywodził/ potkáć ſie rozkázał/
 puſciwşy ludzic Książcią J. M. Kurlandſkiego w poſilek/ ſam
 Książe Je^o M. przy bóku J. M. Pána Hetmanowym y ták y ſám/
 gdzie tego potrzebá wkázwála/ nárazáiac ſie ſpolnie obá broni y
 rece ſwe krwá nieprzyacielská záſárbowali. Napádl ná ſpiſniki/
 bo ináczey nie mogło być/ przelomili nieprzyaciela/ nie bez ſko-
 dy ſwey. Kázáł ſie potym potkáć Pánu Dambrowie z polkiem ie-
 go z lewego rogu/ ten zá rozkázaníem Hetmanſkim vſedſzy wiátr
 nie przyjacielowi ſlábszym mieyſcem z bóku/ woysko nieprzyaciels-
 kie polkiem ſwym przegnał. Ten záś vff miáżſzy Káycárow/ kto-
 ry po lewey rece ſtał w woysku Károluſowym/ według informáci-
 ey tego/ podobno iáko to wiec bywa/ w kúrzáwie nie mogąc do-
 rzec komu ſie do zwycięſtwa náchyła/ rozumielac o ſwoych dobrze/
 puſcili

Nowiny z Inflant.

puścili sie ku Dźwinie / chcąc zachodzić naszym w tył / którzy w bitwie byli/ przyšli na pult Je^o M. Pána Sapiiehy/ który stał na prawym rogu/ spártich potężnie. A tu już nieprzyziaciel śromotnie wchodzić počał. Na dwu przeprawach poprawiali sie Rąy tarrowie/ ale y to nie pomogło. W samym poboiowiſtku legło do dzierniści tysięcy człowieka/ oprocz tych co w pogoni/ y tych co w Burlándyey/ w Wilgráfiey/ y na inſzych mieyſcäch z pogromu wchodzących bito. Tamże y Xiaże Lindemburſkie na płacu zabity zoſtał/ y Linderzon Hetman X. Károluſa. O Mánſelcie/ żywiſzy zginął/ ieſze nie wiedza/ gdyż ieden twierdził/ który po potrzebie z okretow przedał ſie do naszych/ że go widział wciekając/ bázro rannego nád rzeką Sawia leżacego. Wieźniow znącznych do kila ku ſet našy doſtali. Choragwi ſeſćdziesiąt wzięli. Działek polnych iedennasć obdiali. Oboz zábráli. Sam Károluſ/ który przeciwno ſpráwiedliwoſci y Pánu ſwemu broń podniósł/ ſpráwiedliwym dekretem Bozym/ ranny ledwie wſedł/ podobno dla tego/ aby ſie obaczyl/ á za złoſci ſwe pokutował/ Pan Bog go ieſze na ſwiećcie zachował. Dwo zgoła zá láſka y błogoſłáwienſtwem miłego Boga tego woýſka czterenasć tysięcy/ ledwie kila ſet wſć mogło/ gdzie kto mógł. Z našych do ſia człowieka zabito/ rannych wiecey/ koni niemáło poſtrzelano. Miedzy innymi rannymi ieſt w tey liſcie Je^o M. Pan Theodor Ládski Kotmiſtrz Je^o K. M. który iáko w każdey potrzebie na poſtudze J. K. M. y K. P. niecyłko meźna reka y dzielnoſcia ſwoia / ále też y pobudka innym zarówne byl/ ták y teraz ku zárobieniu na ſlawę J. K. M. ſlawę narodu našego/ y rozſzerzeniem Pańſtw Koronnych/ w tey potrzebie byl/ y krwá to ſwa oſwiadczył.

Tá wiadomoſć doſła J. K. M. w Krakowie w dzień Ciesze dzielny 16 Octobr. w Koſciele przy Mſey S. Je^o K. M. będąc z niey bázro wćieſzony/ ſam Pánu Bogu podziękowawſzy/ Kásznodzień ſwemu X. Skárdze kazał opowiedzieć/ aby ták znączne zwycięſtwo / ktore ſie oſiało zá błogoſłáwienſtwem miłego Boga
na Am

Nowiny z Inflant.

na Ambonie publikował / y ludzkie serca do oddania nabożnych
modlitw / za to panno Bogu sposobit. po Mszy świętey. T E D E
V M laudamus śpiewano. Aról J. M. zacyt na Ofiarę chodził
do pocałowania głowy S. Stanisława Patrona nasze
go. Gdyż ta fortuna potrzeba dnia Przeniesienia
S. Stanisława działa się.

